

KESKI-SUOMEN VAMMAISPALVELUTYÖRYHMÄ

Aika	Ma 14.5.2018 klo 13.00–15.55		
Paikka	Kokoustila 100, 1. krs, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Matarankatu 4, Jyväskylä		
Osallistujat			
	Vesimäki, Mirva pj.	palveluvastaava, Äänekosken kaupunki	X
	Lehtinen, Armi vpj.	vammaispalvelupäällikkö, Jämsän kaupunki	X
	Arasalo, Susanna	sosiaaliohjaaja, Laukaan kunta	X
	Björkman, Henna	vammaispalvelujen sosiaaliohjaaja, Petäjäveden kunta	X
	Elomaa, Leena	kouluttaja, sosiaali- ja terveysala, Gradia	-
	Hakulinen, Päivi	peruspalvelujohtaja, Joutsan kunta	-
	Hallinen, Aila	palveluohjaaja, Keuruun kaupunki	-
	Häyrynen, Emmi	johtava sosiaalityöntekijä, Jyväskylän kaupunki	X
	Heikkilä, Marja	johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	X
	Hokkanen, Rauno	Jyväskylän vammaisneuvosto / Keski-Suomen neuroliitto, vpj. Neuroliitto	-
	Hänninen, Sanna	sosiaalityöntekijä, Hankasalmen kunta	X
	Johnson, Heidi	vammaispalvelujen ohjaaja, Muuramen kunta	X
	Junnilainen, Päivi	vammaispalvelujen palvelupäällikkö, Jyväskylän kaupunki	-
	Kainulainen, Saila	vammaispalvelujohtaja, Wiitaunioni	-
	Kallimo, Kati	palvelutuotannon vastuuvastuuvalmistelija, KS2020	X
	Kokkonen, Satu	perusturvajohtaja, Multian kunta	-
	Kolomainen, Ulla	apuvälinepalvelupäällikkö, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	-
	Korpirinne, Kristiina	vammaispalvelujen sosiaalityöntekijä, SoTe ky Saarikka	X
	Kuorelahti, Marianne	hankekoordinaattori / PRO SOS, Koske	X
	Kuusela, Päivi	sosiaalityöntekijä, Jämsän kaupunki	-
	Lahti, Ulla	palveluohjaaja, Jämsän kaupunki	-
	Lahtinen, Tuire	kuntoutusohjaaja, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	X
	Lahtela, Riikka	kuntoutusohjaaja, Vaalijalan kuntayhtymä	X
	varalla Oranen, Heidi	Vaalijalan kuntayhtymä	X
	Lehtinen, Maria	kehittäjäkoordinaattori, KSLAPE-hanke	-
	Liukkonen, Johanna	kehittäjäsosiaalityöntekijä, KSLAPE-hanke	-
	Lähtenmäki, Tiina-Maija	sosiaalityöntekijä, Keuruun kaupunki	-
	Muli, Sari	sosiaaliohjaaja, Laukaan kunta	-
	Mäkiharju-Brander, Paula	ylitarkastaja, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	-
	Niinivirta, Mari	kehittämiskoordinaattori, Vaalijalan kuntayhtymä	-
	Ohvo, Eira	sosiaalijohtaja, Konneveden kunta	-
	Pihl, Anu	KS2020-valmistelija/perusturvajohtaja, Toivakan kunta	-
	Pollari, Teija	sosiaaliohjaaja, Petäjäveden kunta	-
	Rauhämäki, Leena	asumisyksikön esimies, Jämsän kaupunki	-
	Saarinen, Marja-Leena	toimitusjohtaja, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö	-
	Simo, Pirkko	kehitysvammahuollon vastaava ohjaaja, Joutsan kunta	X
	Sormunen, Jenni	kuntoutusohjaaja, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	-
	Suortti, Juho	vs. vammaispalvelujen palvelupäällikkö, Jyväskylän kaupunki	-
	Talvensola, Sivi (siht.)	suunnittelija, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	X
	Tauriainen, Kaisa	erityisryhmien palvelujohtaja, Uuraisten kunta	X

Tienhaara, Hanna	sosiaalityöntekijä, Laukaan kunta	X
Vehviläinen, Minna	palveluohjaaja, Perusturvaliikelaitos/SoTe-ky Saarikka	-
Virtanen, Satu-Maria	hallituksen jäsen, Kynnys ry, Jyväskylän ohjausryhmä / puheenjohtaja, Jyväskylän vammaisneuvosto	X

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleeksi. Hyväksyttiin asialista ja lisäksi todettiin edellisten kokousten muistioiden hyväksytyksi.

2. Osallistujien toteaminen

Todettiin osallistujat

3. Vammaispalvelulain mukaiset asunnonmuutostyöt -ohjeistuksen luonnos

Sanna Hänninen, Tuire Lahtinen ja Emmi Häyrynen

Kokoukseen osallistuneista Emmi H., Satu-Maria V., Tuire L. ja Sanna H. ovat aktiivisesti työstäneet ohjeistuksen luonnosta osana maakuntavalmistelua. Tavoitteena on laatia yhtenäinen ohje maakuntaan, joka tulisi käyttöön vuoden 2019 alusta. Ohje koskee asuntoon kiinteästi liittyviä laitteita ja välineitä sekä asunnonmuutostöitä.

Ohjeistuksen yleistekstien laadinnassa on hyödynnetty Eksoten ja Siun Soten ohjeita. Lisäksi on hyödynnetty Jyväskylän nykyisiä prosesseja. KSSHP:n ja Jyväskylän kotihoidon toimesta on laadittu välinekohtaisia ohjeita.

Työryhmätyöskentelyn aikana on huomattu, että kriteerit ovat eri kunnissa erilaisia. Nykyisistä myöntämiskäytännöistä tulee vielä kartoittaa ikäihmisten asunnonmuutostyöt ja niiden myöntämiskriteerit. Asiaa selvitetään I&O-muutosagentin kautta.

Asunnonmuutostöiden vaatiman teknisen osaamisen kohdalla on vielä ratkaistava, onko se jatkossa kunnissa vai maakunnassa.

Luonnos lähtee elokuussa lausunnoille kuntiin ja vammaisneuvostolle. Ohjeluonnoksen kommentoinnin osalta mietitään vastaavaa, avointa lausuntoprosessia kuin järjestämissuunnitelmassa. Ohjeistus on ehdotettu julkaistavaksi järjestämissuunnitelman liitteenä.

Keskustelua

Kuultiin esittely, todettiin valmistelun etenevän hyvin ja jäädään odottamaan luonnosta kommentteille.

4. Vammaispalvelut Keski- ja Itä-Suomen alueen osaamis- ja tukikeskuksessa (OT-keskus)

Marja Heikkilä

Diat liitteenä

Heikkilä kertoi OT-valmistelun etenemisestä. Vammaispalveluja ryhdytään vasta tässä vaiheessa työstämään OT-keskuskokonaisuudessa. Keski- ja Itä-Suomen yhteistyöalueelle kootaan parhaillaan työryhmää pohtimaan OT-tason palveluja vammaisten näkökulmasta.

Mikäli sote-uudistus toteutuu, maakunnassa on joka tapauksessa mietittävä vammaispalveluja yhdessä uudelta pohjalta.

Keskustelua

OT-keskus herätti monia kysymyksiä. Onko OT-keskuksella yläikärajaa? Vammaispalvelut kun kattavat koko elämänkaaren eri ikävuosineen. Miten aikuisten OT-tasoiset palvelut järjestetään, kun LAPE-kokeilu koskee lapsia ja nuoria aikuisia 24:ään ikävuoteen saakka? Entäpä muut kuin kehitysvammaiset ja autismin kirjon lapset ja nuoret?

Tuotiin esiin, että maaliskuussa on mietitty ensimmäistä kertaa yhdessä KSLAPE:n kutsumana, millaisia ovat vammaispalvelujen OT-tason kysymyksiä, caseja. Tuolloin todettiin, että tarvitaan vammaistyön ammattilaisten omaa keskustelua niin maakunnan sisällä kuin Itä- ja Keski-Suomen maakuntien kesken.

Pohdittiin, minkä tyyppisiä asioita OT-keskustasolla ylipäänsä vammaisnäkökulmasta voisi olla. Tulee löytää yhteinen määritelmä, mitä erityisen vaativat vammaispalvelut ovat. Voisi myös aloittaa kartoittamalla, mitä palveluja maakunnassa tällä hetkellä on ja mitä meiltä puuttuu.

Jyväskylässä on analysoitu laitospalveluita vammaispalveluja käyttäviä ja heitä yhdistävä tekijä on, että perheet eivät ole käyttäneet palveluja ja/tai perheessä on psyykkisiä pulmia. Tiedot ovat kiinnostavia OT-keskusvalmistelun näkökulmasta ja siitä pyydettiin lisätietoa.

Laitoshoidon kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina, johon pohdittiin syitä. Onko kyse osaamisen vajeista vai strategisista linjauksista? Onko Keski-Suomessa erityisen vaikeahoitoisia asukkaita? Kaikkein vaikeahoitoisimmille henkilöille on joka tapauksessa turvattu palvelut myös jatkossa.

VIP-verkoston osalta tuotiin esiin, että se näyttää rakentuvan vahvasti koulun näkökulmasta. Työn taustalla on selvitys, jossa pohdittiin myös koulukuntoisuutta / koulunkäytännöä (ks. [Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisyhmän loppuraportti](#)). Mikäli koulu toteaa, että lapsi ei ole koulukuntoinen, vastuu siirtyy sosiaalitoimelle. Nämä lapset ovat heitä, jotka tarvitsevat monialaista apua ja tukea. Vaalijalan kotikuntoutuksen LAPE-pilotti pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen ja mallintaa toimintaa laajemmin käyttöön otettavaksi.

Todettiin, että tarvitaan toimintakulttuurin muutosta niin, että kehitysvammadiagnoosin jälkeen ei pelkästään jää vammaispalvelujen vastuulle, vaan juuri heidän kohdallaan tarvitaan eri alojen yhteistyötä. Kotiin ja/tai kouluun annettavat palvelut, tuki ja ohjaus tulee saada ensisijaisten palvelujen kautta – ennen vammaispalvelujen piiriin päätymistä.

5. Sote-palvelutuotannon valmistelua

Kati Kallimo

Diat liitteenä

Puheenvuorossa käytiin läpi sekä järjestämisen että tuottamisen valmistelun ajankohtaisia asioita, jonka jälkeen uudistusta pohdittiin yhdessä vammaispalvelujen näkökulmasta keskittyen henkilökohtaiseen budjetointiin ja asiakasaseteluihin. Valmistelua voi seurata osoitteessa <http://www.ks2020.fi>.

Palveluntuotannon valmistelu on starttaamassa. Tuotannon valmistelu nojaa järjestämissuunnitelmaan. Kevään aikana tavoitteena on tehdä palvelutuotannosta nykytilan kuvaus.

Keski-Suomen erityisyys on vahva järjestämisen ja tuottamisen erottaminen muihin maakuntiin verrattuna. Järjestäjä keskittyy asukkaiden tarpeisiin ja asukasnäkökulmaan ja ”kohtelee” julkisia ja yksityisiä tuottajia yhdenvertaisesti. Ei-valinnanvapauden piirissä olevat tehtävät jäävät maakunnan tuotettaviksi. Muut palvelut menevät markkinoille. Valtakunnallisesti on vielä linjattava, miten maakunnan oma tuotanto suhtautuu tähän kokonaisuuteen valinnanvapauspalveluissa.

Tämänhetkisen luonnoksen mukaisesti vammaispalvelujen sosiaalityö tuotetaan osana ”maakuntavirastoa”, jossa toteutetaan järjestäjän tehtäviin liittyvää tuotantoa. Pohdittava on, mitkä palvelut jalkautuvat sote-keskuksiin – niin vammaispalvelujen kuin muidenkin liikelaitospalvelujen osalta.

Asiakaseteileillä tuotettavaksi tulee nykyistä suurempi osa sosiaalihuollon palveluista, mm. vammaisten asumispalvelut ja työtoiminta. Maakunnalla on mahdollisuus rajata asiakasetelillä tuotettavia palveluja tietyin perustein. Henkilökohtainen budjetti tulee myös nykyistä laajempaan käyttöön vammais- ja vanhuspalveluissa.

Keskustelua

Yleisenä toiveena oli, että sote- ja maakuntauudistus saataisiin maaliin. Valmisteluun on käytetty Keski-Suomessa paljon aikaa myös vammaispalvelujen puolella. Todettiin, että lakien voimaantulon jälkeenkin työ jatkuu, työstämistä vaatii varsinkin erityislainsäädännön sovittaminen valinnanvapauslakiin.

Kysyttiin liikelaitosten johtokuntien valintamenettelystä. Tavoitteena on saada mahdollisimman demokraattinen järjestelmä, mutta malli voi mahdollistaa ammattipoliitikot.

Todettiin, että myös muutoksenhakuun on luotava omat toimielimensä. Tätä rakennetta ei ole vielä tässä vaiheessa määritetty.

Pohdittiin *henkilökohtaista budjettia* (jatkossa hebu) vammaisten palvelujen näkökulmasta. Myöntämiseen tulee laatia sääntökirja. Lähtökohtaisesti edetään aina asiakkaan tarpeiden pohjalta. Avun tulee olla puolueetonta. Keski-Suomessa on kokeiltu hebua pienimuotoisesti Saarikassa ja Jyväskylässä. Kokeilujen perusteella hebum käyttö vaatii työntekijöiltä enemmän aikaa sekä sähköistä ohjelmaa budjetin hallintaan. Pienissä kunnissa asiakkaan valinnanvapaus on vielä vaatimatonta, koska vaihtoehtoja ei ole. Keskusteltiin myös siitä, millaista työntekijäresurssia hebu-toiminta edellyttää asiakastarpeeseen vastaamiseksi tulevaisuudessa. Yhdyspinnat kunnan palveluihin, kuten kouluun ja varhaiskasvatukseen, on myös ratkaistava. Lain reunaehdot asettavat tällä hetkellä omat vaatimuksensa hebum toteuttamiselle. Kokonaisuuteen tulee nivoa myös ikääntyneiden ihmisten henkilökohtainen budjetti.

Muualla Suomessa on meneillään useita henkilökohtaisen budjetoinnin hankkeita, joissa pyritään kehittämään hebua sen varsinaisessa merkityksessä – ei palvelusetelilain jatkokesena. Avain kansalaisuuteen -hankkeen ja KVPS:n yhteistyönä on avattu Hebu-portaali ja kootaan valtakunnallista Hebu-verkosta kehittäjistä. Jyväskylä on mukana juuri alkaneessa EU-rahoitteisessa kansainvälisessä hankkeessa, jossa Jyväskylässä testataan hebu-koulutusmateriaalia.

Asiakassetelien osalta todettiin, että niiden tulisi olla nykyistä väljemmin määriteltyä, jotta asiakas voisi käyttää seteliä vastaamaan paremmin tarpeisiinsa.

Työryhmästä lähetettiin terveiset KS2020-valmisteluun, että vammaispalvelutyöryhmää voi hyödyntää valmistelun asiantuntijaryhmänä.

6. Muut asiat

- **Järjestämissuunnitelma versio 2** kommentoilla 15.5. saakka.
  - Nostettiin esiin huomiota herättänyt kirjaus sosiaalihuollon laitoshoidosta nuorisopsykiatriasta hoitoa koskevassa kohdassa. Näitä huomioita on hyvä nostaa esiin jatkovalmisteluissa
- **EU:n Vammaiskortti tulee käyttöön.** Kiertue tulee Jyväskylään 19.11.2018, paikkana Kansalaistoiminnakeskus Matara. Tilaisuuksia järjestetään kaksi: toinen ammattilaille, toinen kuntalaisille. Tarkempaa tietoa syksyllä. Vammaiskortista toimitetaan tätä ennen lisätietoa tälle ryhmälle.
- **Kehitysvammaisten asumisen palvelusetelin** valmistelua tehdään parhaillaan kuntien yhteistyössä. Seuraava kuntakokous asiasta pidetään **23.5. klo 14** Tietotalo, Jyväskylä
- Tuotiin esiin, että **päivätoiminnan kehittämiseksi** on tarvetta

7. Seuraava kokous

Ma 17.9. klo 13–16, Paikka avoin

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55

Muistiin kirjasi Sivi Talvensola